

דיני ברכה ראשונה – חלק 2

כבוד הברכה

בשעת הברכה אנו עומדים לפני הקב"ה ונוטלים רשות ומודים לו על ההנאה שהמאכל יסב לנו – ממילא חובה עלינו לברך בצורה הראויה לכך, וראויה לכך הכוונה – לפחות כפי שעומדים לפני אדם חשוב, להלן נמנה כמה כללים הלכתיים שקבעו חכמינו בעניין זה:

לבוש

צריך להיות לבוש כל גופו בבגדים אמנם במקום הדחק מותר לאדם לברך כשרק ערוותו וראשו מכוסים. [ואת הראש צריך במכסה כלשהוא שאינו חלק מגופו, אמנם אם אין לו כיסוי רגיל, יכול לבקש מחבירו שיניח ידו על ראשו. אך ידו של המברך עצמו לא נחשבת ככיסוי ראש] (משנ"ב סי' ע"ד ס"ק כ"ב. שו"ע סי' צ"א ס"ג ובמשנ"ב סק"י ובסי' ר"ו סעיף ג).

נקיות

הפה צריך להיות ריק בשעה שמברכים וסמך לזה בפסוק מתהילים "ימלא פי תהילתך".

הכניס בטעות מאכל ומשקה לפיו ללא ברכה: במאכל שלא נמאס אם יוציאו- יוציא את המאכל, יברך ויאכל שוב. אך בסוגי מאכל הנמאסים, יסלק את האוכל לצד אחד בפה ויברך ולכן, אם שתה ללא ברכה, כיון שאם יוציאו המשקה ימאס, בולעו ואין צריך לברך. ורק אם רוצה להמשיך לשתות יברך לפני. ולדעת המשנ"ב אם זו כמות מועטת שלא זקוק לה צריך לפלוט המשקה. (סי' קע"ב א"ב' ובמשנ"ב ס"ק ב' וע"ע בחזון עובדיה ברכות עמ' ס"ח-ס"ט).

סמיכות הברכה לאכילה

לא להפסיק בין הברכה לאכילה: להסמיך את הברכה לאכילה ללא שהיה וכו', אבל בדיעבד רק דיבור שלא קשור לאכילה גורם להפסק שמצריך ברכה חדשה (סי' ר"ו סעיף ג).

שהמאכל יהיה בשליטת המברך: לכתחילה צריך להחזיק את המאכל והמשקה בשעה שמברכים עליהם, ולכל הפחות יש לברך בשעה שהמאכל והמשקה מונחים לפני המברך. ואם בירך בשעה שהמאכל והמשקה אינם מונחים לפניו, אז יש לחלק כך: אם המאכל תלוי בדעת אחרים – כלומר שמישהו אחר צריך להביא לו את האוכל וזה לא בשליטת המברך לקחת בעצמו את האוכל, אז הברכה לא חלה וצריך לחזור ולברך. אך אם המאכל נמצא בשליטת המברך כגון שנמצא במקרה והמברך יכול להוציא את המאכל משם, הברכה חלה (סי' ר"ו סעיף ד ובמשנ"ב שם).

בירך ואכל והביאו לפניו מאכל נוסף מאותה ברכה

אם כיוון על שאר מאכלים בשעת הברכה, אינו צריך לחזור ולברך על המאכל הנוסף.

אך אם לא כיוון בשעת הברכה במפורש על עוד מאכלים, **הולכים לפי דעת סתם בני אדם.** והכלל בזה הוא כך:

אם הוא מאותו המין ממש שעליו בירך בתחילה, אינו צריך לברך.

דיני ברכה ראשונה – חלק 2

ואם הוא מין שונה מהמאכל הראשון: לדעת השולחן ערוך אינו צריך לברך (אלא אי"כ המאכל השני שהובא לפניו חביב לו יותר מהמאכל הראשון שעליו בירך, שאז לא מסתבר שמאכל חביב יותר יפטר בברכת המאכל הפחות חביב – בית יוסף בסי' ר"ו סעיף ה. משני"ב בסי' רי"א ס"ק לב, בן איש חי פרשת בלק אות ט. חזו"ע ברכות עמ' קפ).

אולם לדעת המשנה ברורה צריך לברך על מין שונה אפילו שהוא מאותה ברכה, אלא אם כן הביאו לפניו את המאכל השונה כשהוא עדיין באמצע אכילת המאכל הראשון, או שקבע את עצמו לאכילה, שאז הרגילות בדרך כלל להמשיך ממאכל למאכל וכאילו התכוון מראש לאכול הכל, או שהמאכל השני היה מונח לפניו בשעה שבירך על המאכל הראשון (סי' ר"ו סעיף ה).

אורח: אורח שמברך ברכה מסויימת – לדוגמא בורא פרי העץ, ברכה זו תפטור לו לכו"ע את כל המאכלים שברכתם זהה, כיון שאורח מברך בסתמא על דעת כל מה שבעל הבית יביא לו (שו"ע בסי' קע"ט סעיף ה).

בעז"ה נשלח בהמשך קובץ עם תרגילים על מנת לייעל את השליטה בנושא זה.